

23.

Wartość przekazywania życia

I. PROSPEKT WARTOŚCI

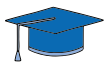
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój fizyczny, emocjonalny, moralny i społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozumienie płciowości człowieka

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Odpowiedzialność za przekazywane życie

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Przekazywanie życia przynależy do natury człowieka.
- Wartość rodziny w przekazywaniu życia i w procesie wychowania.
- Życie ludzkie jest owocem ludzkiej miłości.
- Godność matki i ojca wynika z godności przekazywania życia.

- Pochodzenie życia ludzkiego od Boga, teologiczne ujęcie wartości życia¹.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Życie jest jedną z największych wartości, jakie otrzymujemy w darze od rodziców.
- Źródłem życia jest miłość rodziców związanych małżeństwem na całe życie.
- Życie drugiego człowieka ma taką samą wartość i godność jak moje życie.

Zasady

- Poznając swoją płciowość fizyczną i psychiczną.
- Wyrabiam w sobie szacunek do życia i zdrowia jako podstawowych wartości.
- Miejscem przekazywania życia jest uczuciowy, miłosny związek rodziców.
- Staram się przygotować do takiego zadania i funkcji.
- Jako człowiek dojrzały fizycznie i duchowo mogę przekazać życie i być za nie odpowiedzialny.
- Swoją rodzinę traktuję z szacunkiem i jestem jej wdzięczny za dar życia.

¹ „Istotne znaczenie i centralna pozycja rodziny w porządku osobowym i społecznym często podkreślana jest w Piśmie Świętym. «Nie jest dobrze, żeby mężczyzna był sam» (Rdz 2,18). Już poczynając od tekstów, które opowiadają o stworzeniu człowieka (por. Rdz 1,26-28; 2,7-24), okazuje się, że w Bożym zamysle związek mężczyzny i kobiety «tworzy pierwszą formę wspólnoty osób». Ewa stworzona jest jako towarzyska Adama, jako ta, która w swojej inności dopełnia go (por. Rdz 2,18), aby tworzyć z nim «jedno ciało» (Rdz 2,24; por. Mt 19,5-6). Jednocześnie oboje są zaangażowani w zadanie prokreacyjne, które uczyni z nich współpracowników Stwórcy: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię» (Rdz 1,28). Rodzina w zamysle Stwórcy wyłania się jako pierwsze miejsce «humanizacji» osoby i społeczeństwa oraz kolebka życia i miłości». KNSK 209.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Życie własne, życie własnych dzieci i życie innych ludzi to największe naturalne wartości.
- Przekazanie życia powinno dokonywać się w stałym, uczuciowym związku małżeńskim.
- Celem małżeństwa jest wzajemna miłość i przekazanie życia.

Zasady

- Kocham i szanuję życie własne, i moich dzieci.
- Ukazuję wartość miłości i płciowości w życiu małżeńskim i rodzinnym².
- Biorę pełną odpowiedzialność za życie przekazywane w moim związku małżeńskim (ilość dzieci, czas, stan zdrowia, odpowiednie warunki do przekazywania życia).

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY*Normy*

- Naród jest rodziną rodzin, odpowiedzialną za przekazywanie i ochronę życia.
- Płciowość człowieka służy budowaniu stałych, silnych związków małżeńskich i do przekazywania życia³.
- Asymetryczny dualizm seksualny jest wartością życia ludzkiego.

Zasady

- Przedstawiam, wyjaśniam i wpajam wszystkie argumenty broniące życia ludzkiego.
- Staram się dobrze przygotować moich wychowanków do przyszłego przekazywania życia: emocjonalnie, intelektualnie, fizycznie i psychicznie⁴.

² „Podkreślmy, iż młody człowiek powinien odkrywać właściwą rolę ludzkiej płciowości nie poprzez rozmowę z wychowawcami, duszpasterzami czy też rówieśnikami, ale przede wszystkim poprzez doświadczenie miłości swoich rodziców. Tak zwane wychowanie seksualne, które polega na przekazywaniu dziecku informacji o funkcjonowaniu płciowości, o jej zadaniach i celach, może być jedynie uzupełnieniem tego właśnie integralnego wychowania seksualnego, jakim jest uczestnictwo dziecka we wzajemnej miłości rodziców”. J. Augustyn, *Wychowanie seksualne...*, dz. cyt., s. 27.

³ „Sferę cielesnej więzi między dwojgiem ludzi traktuje się tylko jako technikę uzyskiwania przyjemności, abstrahując od odpowiedzialności. A przecież właśnie tam, gdzie trzeba silnej woli, gdzie trzeba upartego uzyskiwania dobra, leży źródło tego, co piękne, co szlachetne, co zwycięskie”. J. Glemp, *Prymas Polski do...*, dz. cyt., s. 144.

⁴ „Powinni oni dzieci i młodzież otrzymać pozytywne, mądre i odpowiednie do wieku wychowanie seksualne. Ponadto tak należy ich przygotować do udziału w życiu społecznym, aby dzięki odpowiedniemu i niezbędnemu wykształceniu potrafili włączać się czynnie w różne zespoły ludzkiej społeczności oraz aby byli otwarci na dialog z innymi i chętnie zabiegali o wspólne dobro”. DWCH 316.

- W wychowaniu zwracam baczną uwagę na kształtowanie właściwych ról i postaw adekwatnych do określonej płci⁵.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Rozmawiamy w klasie o różnicach płci. Dzieci, które mają młodsze rodzeństwo i pamiętają jego narodziny, opowiadają jakie emocje towarzyszyły temu wydarzeniu. Jak przeżywali je poszczególni członkowie rodziny? Co zmienia się w rodzinie, w której rodzi się dziecko? Jaki wpływ ma to na starsze rodzeństwo? Rodzice każde dziecko kochają jednakowo. Narodziny to święto w rodzinie.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Właściwie rozumie się rolę danej płci, szanuje własną płciowość. Dzieci potrafią dostrzec związek między zagadnieniami płciowości a uczuciem ludzkiej miłości⁶. Dostrzegają również wartość swojego życia i poszanowania życia i zdrowia innych. Akceptują własne rodzeństwo i są otwarte na nowe narodziny w swojej rodzinie.

1.10. ZAGROŻENIA

Następuje pomieszanie ról płciowych. Niektóre dzieci wychowują się w związkach pozamałżeńskich. Odrzuca się trwale małżeńskie związki, jako jedyne właściwe formy do godnego przekazywania życia. W konsekwencji nieodpowiedzialne rodzicielstwo przynosi szkodę nie tylko samemu dziecku, którego świat wartości staje się niepełny, ale również jego rodzicom.

⁵ „Nauczyciele «niech współpracują przede wszystkim z rodzicami i niech razem z nimi uwzględniają w całym procesie wychowawczym różnicę płci i wyznaczoną przez Bożą Opatrzność każdą płci właściwą rolę w rodzinie i w społeczeństwie»”. DWCH 8.

⁶ „Życie popędowe u człowieka z płaszczyzny biologicznej przenosi się na płaszczyznę wyższą poprzez wybór wartości duchowych. (...) Uruchomiony przez proces dojrzewania popęd płciowy kieruje zainteresowanie na osobę odmienną płci. Początkowo jest to bardziej zainteresowanie cielesnością niż pragnienie miłości, która wznosi objawy zmysłowego popędu na wyższy poziom”. *Człowiek – osoba – płeć*, dz. cyt., s. 126-127.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Świadomość wartości i godności prokreacji pogłębia się w życiu dziecka wraz z rozwojem fizycznym, emocjonalnym, moralnym i społecznym. Już małe dzieci należy uświadamiać, że życie jest największą wartością, jaką otrzymaliśmy w darze od swoich rodziców, a źródłem tego życia jest miłość małżeńska. Naturalnym miejscem wychowywania dzieci jest rodzina.

Głównym celem wychowawców jest przygotowanie dziecka do odpowiedzialności za przekazywanie życia w życiu dorosłym.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Tytułowej bohaterce urodził się braciszek. Basia nie może doczekać się powrotu mamy i maleństwa ze szpitala. Kiedy to w końcu nastąpiło, dziewczynka jest rozczarowana, ponieważ rodzice mają dla niej mniej czasu. Musi długo czekać

na poranne kakao. Mama nie może jej wieczorem czytać ulubionych bajek. Zawsze na pierwszym miejscu jest opieka nad braciszkiem. Książeczka zawiera wiele zaskakujących sytuacji, a jednocześnie uczy i bawi.

Basi urodził się nowy braciszek. Przez pierwsze trzy dni mieszkał w szpitalu. A razem z nim mieszkała Mama. Basia bardzo chciała, żeby mama wróciła.

– Tatooo, kiedy oni wreszcie będą w domu? – marudziła pierwszego dnia przy śniadaniu. – Tatooo, ile jeszcze mam czekać? – jęczała drugiego dnia przy obiedzie.

– Tatooo! – denerwowała się trzeciego dnia przy wieczornym czytaniu. – Jestem zła! Mama już chyba nigdy nie wróci.

A tata ciągle odpowiadał:

– Już niedługo, Basieńko.

Wreszcie czwartego dnia rano powiedział:

– Dziś mama wraca ze szpitala. Jeśli chcecie, możecie razem ze mną pojechać po nią i po waszego braciszka. I pojechali. Tata, Janek i Basia. [...] Mama przysunęła przezroczysty wózek szpitalny. W środku leżało jakieś małe, łyse, posapujące stworzonko zawinięte w kocyk.

– Hm... – Basia przyjrzała się bratu uważnie. – Jest okropnie mały. [...]

Wieczorem Basia jak zawsze przysła do mamy z książką. – Dziś czytamy dwa rozdziały – oznajmiła i wskoczyła Mamie na kolana.

– Za chwilę, Basieńko – Mama łagodnie postawiła ją na ziemi. – Najpierw szybciutko wykąpiemy Franka, a ja go nakarmię i uśpię. Tata może ci poczytać w czasie karmienia albo poczekaj chwilę na mnie.

Z. Stanecka i M. Oklejak, *Basia i nowy braciszek*, Egmont Polska, Warszawa 2011, s. 3-8.

Kiedy w rodzinie pojawia się noworodek, rodzice mają mniej czasu dla starszych dzieci. Basi to się zdecydowanie nie podobało. Rodzice przede wszystkim zajmowali się bratem, a dopiero później starszymi dziećmi. Dziewczynka złościła się, ponieważ nie czuła się już tak ważna, jak dawniej. Była zazdrosna i zdenerwowana.

Z dalszej opowieści wynika, że ze złości, podczas karmienia, popchnęła braciszka i z przekąsem stwierdziła, że od tej pory sama będzie ssała mleko z piersi mamy. Basia czuła się niekochana i bardzo rozgoryczona.

Rodzice znaleźli jednak sposób na zmianę jej postępowania. Mówili jej, że jest im bardzo potrzebna i angażowali ją do pomocy przy noworodku. Z czasem Basia poczuła się doceniona i zadowolona.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Zniechęcony do tworzenia autentycznych warunków ludzkiej prokreacji człowiek skłania się do traktowania samego siebie i własnego życia raczej jako zespołu doznań, których należy doświadczyć, aniżeli dzieła, które ma wypełnić. Stąd się wywodzi brak wolności, a w konsekwencji rezygnacja z angażowania się w stały związek z jedną osobą i rodzenie dzieci, lub uważania ich za jedną z wielu „rzeczy”, które można mieć lub nie mieć, według własnych upodobań, i które współzawodniczą z innymi możliwościami.

CA 39.

Jeśli mówimy tutaj o naturze, to nie mamy na myśli po prostu systemu procesów biologicznych. Jest tutaj mowa o czymś znacznie głębszym: chodzi o to, że przed wszystkimi strukturami porządkującymi – w samym człowieku – istnieją prawa pochodzące z jego natury. Idea praw człowieka jest w tym sensie ideą rewolucyjną: sprzeciwia się absolutyzmowi państwowemu i despotyzmowi pozytywnego ustawodawstwa. Jest też jednak ideą metafizyczną: w samym bycie tkwi etyczne i prawne roszczenie. Nie jest on ślepą materialnością, którą można potem dowolnie formować według czystej celowości. Natura nosi w sobie ducha, nosi etos i godność, i w ten sposób rości sobie prawo do naszego wyzwolenia i jednocześnie jego miary.

*Elementarz Benedykta XVI
(Josepha Ratzingera)....,
dz. cyt., s. 35-36.*

Rzeczywiście, miłości nie można sprowadzać do uczucia, które się pojawia i znika. Owszem, ma związek z naszą uczuciowością, ale taki, aby otworzyć ją na ukochaną osobę i w ten sposób zapoczątkować drogę, która jest wyjściem z zamknięcia we własnym „ja” i zbliżaniem się do drugiej osoby, by zbudować trwałą relację; miłość dąży do jedności z ukochaną osobą. Widzimy więc, w jakim sensie miłość potrzebuje prawdy. Jedynie kiedy jest oparta na prawdzie, miłość może przetrwać w czasie, przezwyciężyć ulotność chwili i pozostać mocna, by wspierać wspólną drogę.

LF 27.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę. Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną” (Rdz 1,27-28).

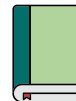
Por. 1Kor 15,49.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Instytucja małżeństwa i miłość małżeńska z natury są ukierunkowane na prokreację i wychowanie potomstwa, a to stanowi jakby ukoronowanie powołania małżonków. Dzieci są najwspanialszym darem małżeństwa i w największym stopniu przyczyniają się do dobra samych rodziców. Sam Bóg, który powiedział: „Nie jest dobrze, żeby mężczyzna był sam” (Rdz 2,18), i który od początku „stworzył ich jako mężczyznę i kobietę” (Mt 19, 4), chcąc udzielić im jakiegoś szczególnego uczestnictwa w swoim dziele stwórczym, pobłogosławił mężczyźnie i kobiecie, mówiąc: „bądźcie płodni i rozmnażajcie się” (Rdz 1,28). Dlatego pielęgnowanie prawdziwej miłości małżeńskiej i wywodzący się z niej cały sposób życia rodzinnego zmierzają do tego, aby małżonkowie, nie zaniedbując pozostałych celów małżeństwa, byli skłonni do męznego współdziałania z miłością Stwórcy i Zbawcy, który poprzez nich coraz bardziej powiększa i wzbogaca swoją rodzinę (KKK 1652).

Por. KKK 2205; 2216; 2221; 2367.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Ange D., *Twoje ciało stworzone do życia*, tłum. J. Pleciński, wyd. „W drodze”, Poznań 2004.
- Augustyn J., *Wychowanie seksualne w rodzinie i w szkole*, Wydawnictwo M, Kraków 1997.
- Bednarski F., *Wychowanie ludzkich popędów i woli*, wyd. Instytut Teologiczny Księży Misjonarzy, Kraków 2001.
- Człowiek – osoba – płeć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja „Pomoc Rodzinie”, Łomianki 1998.
- Elementarz Benedykta XVI (Josepha Ratzingera) dla pobożnych, zbuntowanych i szukających prawdy*, wybrał i oprac. M. Zawada, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2008.
- Biddulph S., *Wychowywanie chłopców. Jak pomóc chłopcom wyrosnąć na szczęśliwych mężczyzn*, tłum. A. Jacewicz, wyd. Rebis, Poznań 2004.
- Brzezińska A., *W poszukiwaniu złotego środka. Rozmowy o rozwoju człowieka*, wyd. Znak, Kraków 2005.
- Faber A., *Jak mówić do nastolatków, żeby nas słuchały, jak słuchać, żeby z nami rozmawiały*, tłum. B. Horosiewicz, wyd. Media Rodzina, Poznań 2006.
- Franciszek, enc. *Lumen fidei*, Wydawnictwo M, Kraków 2014.
- Glemp J., *Prymas Polski do młodzieży. Katechizm nie tylko dla bierzmowanych*, wyd. Bonum, Przybyszew 2006.
- Jan Paweł II, enc. *Centesimus annus*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2005, s. 461-530.
- Mandal E., *Kobiecość i męskość*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003.
- Meissner K., *Płciowość i czystość. Z problematyki życia seksualnego*, tłum. G. Grygiel, wyd. Inicjatywa Wydawnicza Jerozolima, Poznań 2005.
- Nauczanie moralne Jana Pawła II, Bioetyka*, red. J. Nagórny, wyd. Polwen, Radom 2006.
- Obuchowska I., *Rozwój erotyczny*, wyd. Żak, Warszawa 2002.
- Papieska Rada Iustitia et Pax, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, tłum. D. Chodyniecki, wyd. Jedność, Kielce 2005.

Sobór Watykański II, Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 314-324.

Trobisch W., *Kochałem dziewczynę*, tłum. I. Doleżał-Nowicka, wyd. „Verbinum”, Warszawa 2001.